

3. «I developed an imaginary singing style, with its own melisma, its own ornamental identity, the identity of a chanting «tradition» that I invented. The computer is also part of this imaginary style. The vocal sounds it manipulates and the new timbres it creates are articulated and «performed» in a way that is consistent with the chanting style of the singer». (from the composer's CD note (Viñao, 1994).) URL: <http://surl.li/nwuy1>

4. Tom Wallace: andRain (electroacoustic music, University of East Anglia, 1994, unpublished). URL: <http://surl.li/nwuyw>

5. Symbolic Composer is a Lisp-based algorithmic composing environment produced by Tonality Systems of Amsterdam. URL: <http://surl.li/nwvax>

6. Max is an object-oriented programming language developed at IRCAM by Miller Puckette and produced by Opcode Systems Inc. URL: <http://surl.li/nwvbo>

7. Composer's programme note, STEIM, Amsterdam, 1993. URL: <http://surl.li/nwvcc>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-77>

СТАНОВИЩЕ НІМЕЦЬКОМОВНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІВДЕННОГО ТІРОЛЮ У ПЕРІОД ФАШИСТСЬКОГО РЕЖИМУ Б. МУССОЛІНІ

Гужва О. І.

*здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 014.03 – Середня освіта (Історія)
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Ісхакова А. В.

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

При перетині австрійсько-італійського кордону можна побачити табличку кольорів австрійського прапора: «Південний Тіроль – не

Італія». Це нагадування про «несправедливий» кордон, що розділяє Тіроль після приєднання його південної частини в 1919 р. до Італії за результатами підписання Сен-Жерменського мирного договору по завершенню Першої світової війни. У результаті близько 200 тис. носіїв німецької мови стали італійськими громадянами [5, р. 4].

У 1922 р. після приходу до влади фашистів і, особливо, після затвердження в 1923 р. програми Етторе Толомеї німецькомовне населення регіону було піддано насильницькій італізації. Саме Етторе Толомеї, який був італійським географом, журналістом, ще до Першої світової війни настійно стверджував, що південна частина Тіролю має виключно італійське походження. Для лобювання та просування цієї думки у 1906 р. він заснував журнал «Archivio per l' Alto Adige», в якому друкувалися ідеї щодо італізації даного регіону. Е. Толомеї наполягав на тому, що збереглися архівні дані про перейменування колись італійських назв селищ Південного Тіролю німецькою мовою [1]. Крім цього, він долучився до діяльності Військово-географічного інституту з виготовлення спеціальних географічних карт, які позначали Південний Тіроль як регіон Італії. До речі, під час Паризької мирної конференції італійська делегація використовувала ці карти з метою отримання позитивного рішення щодо остаточного приєднання регіону до італійських земель.

15 липня 1923 р. за підтримки Б. Муссоліні Е. Толомеї виступив із програмою, що складалася з тридцяти двох пунктів італізації Південного Тіролю. Першою і головною метою було італізувати державну мову регіону, запровадити італійську мову як офіційну, італізувати всі публічні написи, назви міст, вулиць і, зрештою, прізвища та навіть написи на надгробках. Назва «Південний Тіроль», німецька культура, історія, мова були повністю заборонені. Єдиною офіційною мовою визнавалася італійська. Мешканців регіону змушували змінювати німецькі імена на італійські. Назва «Південний Тіроль» була змінена на «Альто-Адідже». Таким чином, колишня австрійська територія стала двома провінціями Північної Італії – Трентіно та Альто-Адідже. Німецькомовних чиновників замінили італійці, традиційного австрійського мера замінив італійський подеста. У 1926 р. було заборонено діяльність південнотірольських партій.

Школи з німецькою мовою викладання також підлягали ліквідації, їх було замінено італійськими школами. Використання рідної (німецької) мови переслідувалося, до регіону масово переселяли італійських вчителів, до німецьких педагогів застосовували систему штрафів, арештів. До кінця 1920-х рр. фашистські організації були присутні майже в кожному південно-тірольському селі. На той час фашистський

режим виконав більшість із тридцяти двох пунктів, проголошених Е. Толомеї.

У подальшому італійський уряд здійснить спробу створити італійську більшість у Південному Тіролі. Для досягнення цієї мети фашистське керівництво планувало перетворити Боцен – столицю Південного Тіролю – на італійське місто. Етторе Толомеї – «людина, яка винайшла Альто-Адідже» – неодноразово наголошував на визначальній функції міста: «Больцано – це найважливіший етап. Ми повинні стати господарями Больцано» [6, р. 649].

Було розроблено індустриальну програму заселення колишніх австрійських земель італійськими мігрантами. Етнічних німців переселяли з їхніх земель до Центральної Італії, а Південний Тіроль, в якому німецький етнос становив більшість, почав заселятися привезеними з Італії безробітними, для яких будувалися багатоквартирні будинки на виділені урядом соціальні субсидії. Було збудовано новий промисловий комплекс на межі міста та низку житлових будинків для італійських фабричних робітників. Італійська рекреаційна зона, новий залізничний вокзал і новий ринок мали привабити італійську імміграцію [5, р. 38]. Про результати такої політики красномовно свідчить той факт, що якщо у 1910 р. в місті проживало приблизно 1600 етнічних італійців, то до 1939 р. їх було вже 48 тис. [6, р. 649]. Таким чином, напередодні Другої світової війни те, що колись було маленьким австрійським містечком Боцен, тепер стало середнім за розмірами італійським містом Больцано з 67 500 жителями, більшість з яких були італійцями [6, р. 649]. Місто та його квартали було розділено за етнічним принципом: старе місто було німецькомовним, а нове місто стало італійським.

Після того як до влади в Німеччині прийшов Адольф Гітлер, багато південних тірольців покладали свої надії на звільнення від італійського панування. Однак із самого початку Гітлер надавав перевагу укладанню союзу з фашистською Італією, а не долі німецькомовного населення Південного Тіролю. Після встановлення союзницьких відносин між нацистською Німеччиною і фашистською Італією (приєднання Риму до Антисоюзницького Пакту в листопаді 1937 р.), становище німецькомовних жителів Тіроля ще більше погіршилося. Справа у тому, що у 1939 р. Б. Муссоліні і А. Гітлер дійшли згоди щодо статусу регіону. Південнотірольців поставили перед вибором: або переселятися до Німеччини (пропонувалося переселення до Криму, на польські землі, в Югославію), або підкоритися політиці італізації та асиміляції [3, с. 48]. У результаті регіон змушені були залишити майже 75 тис. німецькомовних тірольців (25 % з їхнього числа після завершення Другої світової війни повернулися знову до Італії) [4, с. 69]. У підсумку істотно змінився етнічний склад Південного Тіролю. Так, на 1943 р. в

регіоні, поряд зі 176 тис. етнічних німців проживало вже 105 тис. італійців [3, с. 48]. Із падінням режиму Муссоліні у 1943 р. переміщення південнотірольців припинилося.

Отже, італізація посилила неприязнь Південного Тіролю до Італії. На думку історика Р. Штайнінгера, саме фашистська асиміляційна політика стала основним чинником зростання іредентистських настроїв в регіоні [5, р. 51]. З приходом Б. Муссоліні до влади впроваджувалася політика італізації, що призвела до суттєвого погіршення становища місцевого населення. Німецька та ладинська мови витіснялися італійською зі сфери культури, освіти, юстиції, послуг, засобів масової інформації тощо. Запровадження тридцяти двох пунктів програми з італізації Е. Толомеї позбавило німецькомовних мешканців можливості брати активну участь у повсякденному політичному та громадському житті.

Література:

1. Етторе Толомеї. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Етторе_Толомеї
2. Кудряченко А.І. Південний Тіроль – історичний шлях до автономії. *Сторінки історії: збірник наукових праць*. 2021. Вип. 52. С. 283–298.
3. Мінгазутдінов І.О. Південнотірольський сепаратизм в Італії. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 101 (Частина І). С. 47.
4. Юськів Х. Південний Тіроль: історична ретроспектива політико-правового конституювання та функціонування територіальної автономії. *Наукові зошити історичного факультету Львівського університету*. 2015. Вип. 16. С. 67–74.
5. Pfanzelter Eva. The South Tyrol and the Principle of Self-Determination: An Analysis of a Minority Problem. 1994. 107 p. URL: <https://thekeep.eiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3047&context=theses>
6. Steinacher Gerald. Fascist Legacies: The Controversy over Mussolini's Monuments in South Tyrol. *European Yearbook of Minority Issues*. 2011. Vol. 10. pp. 647–666. URL: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1144&context=historyfacpub>